

بسم الله الرحمن الرحيم

پیشگفتار

رهبران تحریک طالبان چندین بار، علاقه مندی خود را به تصویب یک قانون اساسی مانند قانون اساسی دهه طلایی اعلیحضرت محمد ظاهر شاه ابراز کرده اند. مسوده طرح ذیل یک تلاش است به مقصد تجدید و تلفیق قانون اساسی سال ۱۳۴۳ با شرایط کنونی.

تلفیق قانون اساسی دوران محمد ظاهر شاه به شرایط کنونی، به نحوی که امارت اسلامی افغانستان بتواند به وجه احسن از طرح نوین تلفیق شده استفاده کند، ایجاب میکرد تا دو نهاد مهم جدید در افغانستان عرض وجود کنند. بنا برین دو نهاد جدید به نامهای ذیل درین طرح تلفیق شده اضافه شده اند که دو سنگ پایه مهم نظام اسلامی ما را تشکیل خواهند داد. این دو نهاد نوین عبارت اند از

اول - شورای عالی فقهای امارت اسلامی

دوم - شورای نگهبان قانون اساسی

مسوده سوم طرح پیشنهادی

طرح قانون اساسی امارت اسلامی افغانستان

فصل اول: دولت

ماده اول: امارت اسلامی افغانستان دولت مستقل، واحد و غیر قابل تجزیه است. حاکمیت ملی در افغانستان به ملت تعلق دارد.

ملت افغانستان عبارت است از تمام افرادی که تابعیت افغانستان را مطابق به احکام قانون دارا باشند. بر هر فرد از

افراد مذکور کلمه افغان اطلاق می‌شود.

مردم افغانستان از هر قوم و قبیله که باشند از حقوق مساوی برخوردارند که رنگ، نژاد و زبان سبب تبعیض و امتیاز نمی‌شوند.

ماده دوم: دین افغانستان دین مقدس اسلام است. شعایر دینی از طرف دولت مطابق به احکام مذهب حنفی اجراء می‌گردد.

در مورد اهل تشیع، در قضایای مربوط به احوال شخصیه، محاکم احکام مذهب تشیع را مطابق به احکام قانون تطبیق می‌نمایند.

آن افراد ملت که پیروان دین اسلام نیستند در اجرای مراسم مذهبی خود در داخل حدودی که قوانین مربوط به آداب و آسایش عامه تعیین می‌کند آزاد می‌باشند.

ماده سوم: از جمله زبانهای افغانستان، پشتو و دری زبانهای رسمی می‌باشند.

ماده چهارم:

امارت اسلامی افغانستان، کشور غیرمنسلاک بوده، در پیمان‌های نظامی شامل نمی‌شود و تاسیس پایگاه‌های نظامی خارجی را در قلمرو افغانستان اجازه نمی‌دهد.

بیرق افغانستان مرکب است از سه قطعه رنگهای سیاه، سرخ و سبز که به صورت عمودی به اندازه‌های مساوی از چپ به راست در کنار هم واقع شده، عرض مقدار هر رنگ معادل نصف طول آن است.

ماده پنجم: پایتخت افغانستان شهر کابل است.

فصل

شورای عالی فقها

ماده ( ) شورای عالی فقها، عالی‌ترین مقام رهبری امارت اسلامی افغانستان است.

ماده ( ) شورای عالی فقها که تحت رهبری امیرالمومنین فعالیت میکند، متشکل است از

رئیس الوزرا، قاضی القضاة و اعضای ستره محکمه، رئیس و اعضای شورای نگهبان قانون اساسی، رئیس ولسی جرگه، رئیس مشرانو جرگه و از هر ولایت یک عضو که دارای صفات ذیل باشد

یک - خودش و پدر و مادرش تابعیت افغانستان را دارا باشند

دو - متخصص علوم اسلامی و فقهی یا حقوقی بوده دارای تجربه کافی کاری و شهرت خوب در جامعه باشد

سه - سن ۴۵ سالگی را پوره کرده باشد

ماده ( ) شورای عالی فقها دارای صلاحیتهای ذیل میباشد

- ۱- انتخاب امیرالمومنین، ودو معاون امیرالمومنین
- ۲- رهبری قوای ثلاثه امارت اسلامی مطابق احکام این قانون اساسی
- ۳- اصدار فرامین مطابق احکام این قانون اساسی
۴. اعمال سایرصلاحیت ها که درین قانون اساسی تسجیل یافته اند

فصل دوم: امیرالمومنین

- ماده ششم: حاکمیت ملی که به مردم تعلق دارد توسط امیرالمومنین تمثیل میگردد.
- امیرالمومنین بدون تبعیض و امتیاز رهبرواحد تمام افرادی است که تابعیت افغانستان را دارا میباشند
- ماده هفتم: امیرالمومنین حامی اساسات دین مقدس اسلام، حفظ استقلال و تمامیت ارضی، نگهبان قانون اساسی و مرکز وحدت ملی افغانستان است
- ماده هشتم: امیرالمومنین باید تبعه افغانستان، مسلمان و پیر و مذهب حنفی باشد
- ماده نهم: امیرالمومنین دارای حقوق و وظایف آتی میباشند
- یک - قیادت اردو و متارکه
  - دو - اعلان حرب
  - سه - دایر کردن و افتتاح لوی جرگه
  - چهار- افتتاح اجلاس عادی شورا
  - پنج - دایر نمودن و افتتاح اجلاس فوق العاده شورا
  - شش - منحل ساختن شورا و اصدار فرمان انتخابات مجدد.
  - انتخابات مجدد در خلال مدت سه ماه از تاریخ انحلال شورا انجام می یابد
  - هفت - توشیح قوانین و اعلام انفاذ آنها
  - هشت - اصدارفرامین تقنینی
  - نه - اعطای اعتبار نامه به غرض عقد معاهدات بین الدول مطابق احکام قانون
  - ده - توشیح معاهدات بین الدول
  - یازده - تعیین رئیس الوزرا و قبول استعفای او

تعیین وزرا به پیشنهاد رئیس الوزرا و قبول استعفای آنها

دوازده - تعیین اعضای غیر انتخابی مشرانو جرگه و تعیین رئیس جرگه مذکور از جمله اعضای آن

سیزده - تعیین قاضی القضاة و اعضای ستره محکمه

چهارده - تعیین و تقاعد قضاة و تعیین و تقاعد مأمورین و صاحب منصبان عالی رتبه مطابق به احکام قانون

پانزده - تعیین سران نمایندگیهای سیاسی افغانستان نزد دول خارجی، تعیین نمایندگان افغانستان نزد مؤسسات بین الملل و قبول اعتماد نامه های نمایندگان سیاسی خارجی

شانزده - اعلام حالت اضطرار و خاتمه دادن به آن

هفده - تخفیف و عفو مجازات

ماده دهم: سکه بنام امیرالمومنین ضرب زده میشود

ماده یازدهم: درخطبه ها نام امیرالمومنین ذکر می گردد

ماده دوازدهم: نشان از طرف امیرالمومنین مطابق به احکام قانون اعطاء می شود. اعطای نشان متضمن هیچ نوع امتیاز مادی نمی باشد

ماده سیزدهم: مصارف اداره امور امارت در بودجه دولت، مطابق به قانون مصارف اداره امور امارت تعیین می گردد

ماه چهاردهم: استفاده صلاحیتهای مندرج این فصل در داخل حدودی صورت می گیرد که احکام این قانون اساسی تعیین نموده است

ماده پانزدهم: امیرالمومنین غیرمسئول و واجب الاحترام است و با حضور اعضای حکومت و اعضای ستره محکمه، در برابر جلسه مشترك هردو جرگه شورا حلف آتی را بجا می آورد

بسم الله الرحمن الرحيم

بنام خدای عظیم سوگند یاد می کنم که در کافه اعمال خود خداوند جل جلاله را حاضر دانسته، اساسات مقدس اسلام را حمایت، قانون اساسی را حراست، استقلال وطن، تمامیت ارضی، قوانین دولت و حقوق مردم را حفاظت کنم. با استعانت از بارگاه پروردگار بر طبق احکام قانون اساسی امارت اسلامی افغانستان اجراءات نمایم و مساعی خود را در راه سعادت و ترقی ملت افغانستان بکار برم

ماده شانزدهم: امیرالمومنین توسط شورای عالی فقهای افغانستان برای مدت پنجسال انتخاب میشود. امیرالمومنین پیش از دو دوره انتخاب شده نمی تواند

ماده هفدهم: هرگاه امیرالمومنین اراده استعفا نماید به مجلسی مرکب از رئیس ولسی جرگه، مشرانو جرگه، رییس الوزرا و قاضی القضاة استعفای خود را ابلاغ می نماید

سپس بمنظور تأیید شورای عالی فقها این شورا را دایر میکند. در صورتی که شورای عالی فقها تصدیق نماید که استعفا

از اراده امیرالمومنین نشأت نموده از تاریخ تصدیق آن توسط شورای فقها، استعفا پادشاه نافذ شمرده می‌شود
ماده هیجدهم: امیرالمومنین دارای دو معاون می‌باشد که توسط شورای عالی فقهای امارت اسلامی انتخاب میشوند
ماده نوزدهم: در صورت استعفا، یا وفات امیرالمومنین ویا مریضی صعب العلاج که مانع اجرای وظیفه شود، معاون
اول امیرالمومنین صلاحیتها ووظایف امیرالمومنین رابه عهده می‌گیرد
ماده بیستم: هنگامیکه امیرالمومنین اراده سفر به خارج مملکت نماید، یا يك چند نفر را به حیث وکیل خود تعیین
می‌کند. شخص یا اشخاص مذکور در غیاب امیرالمومنین بوکالت از او ا مورامارت را در حدود صلاحیتی که از طرف
امیرالمومنین به او داد می‌شود بر طبق احکام این قانون اساسی اجرا می‌نماید

اشخاص ذیل بحیث وکیل امیرالمومنین تعیین نمی‌شوند

1- صدر اعظم

2- رئیس ولسی جرگه

3- رئیس مشرانو جرگه

4- قاضی القضاة

ماده بیست و یکم: حذف شده

ماده بیست و دوم: حذف شده

ماده بیست و سوم: حذف شده

ماده بیست و چهارم: حذف شده

فصل

شورای نگهبان قانون اساسی

ماده ( ) - شورای نگهبان قانون اساسی امارت اسلامی بمنظور مراقبت از مطابقت قوانین با احکام دین اسلام و
قانون اساسی ایجاد میگردد

ماده ( ) - شورای نگهبان قانون اساسی دارای 9 عضو میباشد که برای مدت 9 سال انتخاب میشوند و انتخاب
مجدد آنها جواز ندارد

ماده ( ) - يك سوم اعضای شورای نگهبان قانون اساسی هر سه سال يك بار تغییر می‌یابند

ماده ( ) - اعضای شورای نگهبان قانون اساسی توسط امیرالمومنین، انتخاب میشوند

ماده ( ) - اعضای شورای نگهبان قانون اساسی در اولین جلسه، رئیس، معاون و منشی شورای نگهبان قانون اساسی

را با رای سری از بین اعضای شورای نگهبان قانون اساسی انتخاب میکنند

ماده ( ) - قوانین و کلیه مصوبات شورای ملی قبل از توشیح امیرالمومنین باید به شورای نگهبان قانون اساسی فرستاده شوند. شورای نگهبان قانون اساسی موظف است آن را حداکثر طی مدت سی روز از تاریخ وصول از نظر انطباق بر موازین اسلام و قانون اساسی مورد بررسی قرار دهد و در صورتیکه آن را مغایر ببیند برای تجدید نظر دوباره به شورای ملی بازگرداند

در صورت فوریت، مدت سی روز بر اساس درخواست حکومت به 8 روز تقلیل می یابد

ماده ( ) - هر گاه شورای نگهبان قانون اساسی، طرح قانون را مخالف با احکام دین اسلام یا قانون اساسی اعلام نماید نمی توان آن را توشیح نموده و به اجرا درآورد

تصمیم شورای نگهبان قانون اساسی قابل اعتراض نیستند و برای قوای حاکمه متصدیان اداری و قضایی لازم الرعایه می باشند

ماده

اول - تمام اتباع افغانستان و نهاد های دولتی میتوانند در مورد عدم مطابقت قوانینیکه قبل از تاریخ انفاذ این قانون اساسی صادر گردیده اند به شورای نگهبان قانون اساسی شکایت کنند

دوم - شورای نگهبان قانون اساسی با نظر داشت احکام ماده یکصد و بیست و هشتم این قانون اساسی مکلف است در مورد انطباق قوانینی که قبل از تاریخ انفاذ این قانون اساسی صادر گردیده اند بر موازین اسلام و قانون اساسی تصمیم اتخاذ کند

چگونگی و طرز ارائه شکایت به شورای نگهبان قانون اساسی توسط طرز العمل خاص تنظیم میگردد

ماده ( ) - تشکیل و طرز العمل فعالیت شورای نگهبان قانون اساسی توسط قانون تنظیم میگردد

فصل سوم: حقوق و وظایف اساسی مردم

این فصل بدون تغیر همانگونه که در قانون اساسی ظاهر شاه بود در شرایط کنونی نیز بدون تغیر قابل تطبیق (: میباشند به قرار ذیل

ماده بیست و پنجم: تمام مردم افغانستان اعم از زن و مرد، بدون تبعیض و امتیاز در برابر قانون، حقوق و وظایف مساوی دارند

ماده بیست و ششم: آزادی حق طبیعی انسان است. این حق جز آزادی دیگران و منافع عامه که توسط قانون تنظیم می گردد حدودی ندارد

آزادی و کرامت انسان از تعرض مصون است. انفکاک نمی پذیرد. دولت به احترام و حمایت آزادی و کرامت انسان مکلف می باشد

هیچ عملی جرم شمرده نمی‌شود مگر به موجب قانونی که قبل از ارتکاب آن نافذ گردیده باشد.

هیچ کس را نمی‌توان مجازات نمود مگر مطابق به احکام قانونی که قبل از ارتکاب جرم

نافذ گردیده باشد

هیچ کس را نمی‌توان تعقیب یا گرفتار نمود مگر بر طبق احکام قانون

هیچ کس را نمی‌توان توقیف نمود مگر بر طبق حکم محکمه با صلاحیت و مطابق به احکام قانون

برائت ذمه حالت اصلی است، متهم تا وقتی که به حکم قطعی محکمه محکوم علیه قرار بگیرد بی گناه شناخته می‌شود

جرم يك امر شخصی است. تعقیب، گرفتاری یا توقیف متهم و تطبیق جزا به او به شخص دیگری سرایت نمی‌کند

تعذیب انسان جواز ندارد، هیچ کس نمی‌تواند حتی به مقصد کشف حقایق از شخص دیگری اگر آن شخص تحت تعقیب، گرفتاری یا توقیف و یا محکوم به جزا باشد به تعذیب او اقدام کند یا امر بدهد

تعیین جزایی که مخالف کرامت انسانی باشد جواز ندارد. اظهاری که از متهم یا شخص دیگر به وسیله اکراه بدست آورده می‌شد اعتبار ندارد. اعتراف به جرم عبارت است از اعترافی که متهم به رضای کامل در حالت صحت عقل به ارتکاب جرمی که قانوناً به او نسبت داده شده در حضور محکمه با صلاحیت می‌نماید. هر شخص حق دارد برای دفع اتهامی که قانوناً به او متوجه شده وکیل مدافع تعیین کند

مدیون بودن يك شخص در برابر شخص دیگر موجب سلب یا محدود شدن آزادی مدیون شده نمی‌تواند. طرز و وسایل تحصیل دین توسط قانون تنظیم می‌گیرد

هر افغان حق دارد در هر نقطه از ساحه دولت خود سفر نماید و مسکن اختیار کند مگر در مناطقی که قانون ممنوع قرار داده است و همچنین هر افغان حق دارد مطابق به احکام قانون به خارج افغانستان سفر نماید و عودت کند

هیچ افغان به تبعید در داخل افغانستان و خارج از افغانستان محکوم نمی‌شود

ماده بیست و هفتم: هیچ افغان به علت اتهام به يك جرم به دولت خارجی سپرده نمی‌شود

ماده بیست و هشتم: مسکن شخصی از تعرض مصون است. هیچ کس به شمول دولت نمی‌تواند بدون اجازه ساکن یا محکمه با صلاحیت و به غیر از حالات و طرزی که در قانون تصریح شده به مسکن کس داخل شود، یا آن را تفتیش نماید

در مورد جرم مشهود مأمور مسؤول می‌تواند به مسکن شخصی بدون اجازه قبلی محکمه به مسؤولیت خود داخل شود یا آن را تفتیش کند. مأمور مذکور مکلف است بعد از دخول یا اجرای تفتیش در خلال مدتی که قانون تعیین می‌کند فیصله محکمه را حاصل نماید

ماده بیست و نهم: ملکیت شخص از تعرض مصون است. ملکیت هیچ شخص بدون حکم قانون و فیصله محکمه با صلاحیت مصادره نمی‌شود. استملاك ملکیت شخص تنها به مقصد تأمین منافع عامه در بدل تعویض قبلی و عادلانه به موجب قانون مجاز می‌باشد

هیچ کس از کسب ملکیت و تصرف در آن منع نمی‌شود مگر در حدود قانون طرز استملاک ملکیت به منظور تأمین منافع عامه توسط قانون تنظیم و رهنمونی می‌شود.

تفتیش و اعلان دارایی شخص تنها به حکم قانون صورت می‌گیرد. دول و اتباع خارجی در افغانستان حق ملکیت اموال عقاری ندارند. فروش عقار به نمایندگیهای سیاسی دول خارجی بر اساس رویه بالمثل و به مؤسسات بین الملل ای که دولت افغانستان عضو آن باشد بعد از موافقه حکومت مجاز است.

ماده سی ام: آزادی و محرمیت مخابرات اشخاص چه به صورت مکتوب باشد و چه به وسیله تلفون و تلگراف و یا به اساس دیگر از تعرض مصون است. دولت حق تفتیش مخابرات اشخاص را ندارد مگر به موجب فیصله محکمه با صلاحیت و مطابق به احکام قانون. در حالات عاجل که در قانون تعریف می‌گردد مأمور مسؤول می‌تواند بدون اجازه قبلی محکمه به مسؤولیت خود به تفتیش مخابرات اقدام کند. مأمور مذکور مکلف است بعد از اجرای تفتیش در خلال مدتی که قانون تعیین می‌کند فیصله محکمه را حاصل نماید.

ماده سی و یکم: آزادی بیان از تعرض مصون است.

هر افغان حق دارد فکر خود را به وسیله گفتار، نوشته، تصویر یا امثال آن مطابق قانون اظهار کند.

هر افغان حق دارد مطابق به احکام قانون به طبع و نشر مطالب بدون ارائه قبلی آن به مقامات دولتی بپردازد.

اجازه و امتیاز تأسیس مطابع عمومی و نشر مطبوعات تنها به اتباع دولت افغانستان مطابق به احکام قانون داده می‌شود.

تأسیس و تدویر دستگاه عامه فرستنده رادیو و تلویزیون مختص به دولت است.

ماده سی و دوم: اتباع افغانستان حق دارند به منظور تأمین مقاصد مادی، معنوی مطابق احکام قانون جمعیتها تأسیس نمایند. اتباع افغانستان حق دارند مطابق به احکام قانون احزاب سیاسی تشکیل دهند مشروط بر اینکه

هدف فعالیتهاى حزب و مفكوره‌هاى كه تشكيلات احزاب به روى آن بنا شده مناقض ارزشهاى مندرج اين قانون 1- اساسى نباشد

تشكيلات و منابع مالى حزب علنى باشد 2-

حزبى كه مطابق به احكام قانون تشكيل مى‌يابد بدون موجبات قانونى و حكم ستره محكمه منحل نمى‌شود

ماده سی و سوم: هر شخصی که از هر اداره بدون موجب متضرر می‌شود مستحق جبران خسارت می‌باشد و می‌تواند برای حصول آن در محکمه دعوی اقامه کند.

دولت نمی‌تواند به جز در حالاتی که قانون تصریح می‌کند بدون حکم محکمه با صلاحیت به تحصیل حقوق اقدام کند.

ماده سی و چهارم: تعلیم حق تمام اتباع افغانستان اعم از زن و مرد است و به صورت مجانی از طرف دولت و اتباع افغانستان فراهم می‌شود. هدف دولت در این ساحه رسیدن به مرحله ایست که در آن تسهیلات مناسب تعلیم و تربیه برای همه اتباع افغانستان مطابق به احکام قانون فراهم گردد.

دولت مکلف است برای تعلیم متوازن معارف در تمام افغانستان پروگرام مؤثر وضع و تطبیق نماید.

رهنمونی و نظارت تعلیم و تربیه در تمام افغانستان وظیفه دولت است.

تعلیمات ابتدایی برای تمام اطفال در نقاطی که وسایل آن از طرف دولت تهیه شده حتمی است.

تأسیس و اداره تعلیمات عالی و عمومی تنها حق و وظیفه دولت است در خارج این ساحه اتباع افغانستان حق دارند مکاتب اختصاصی و سواد آموزی تأسیس نمایند.

شروط تأسیس نصاب تعلیم و شرایط تحصیل در چنین مکاتب توسط قانون تنظیم می‌گردد حکومت می‌تواند مطابق به احکام قانون به اشخاص خارجی اجازه تأسیس مکاتب خصوص بدهد. از این مکاتب تنها اشخاص خارجی می‌توانند استفاده کنند.

ماده سی و پنجم: دولت موظف است پروگرام مؤثری برای انکشاف و تقویه زبان ملی پشتو وضع و تطبیق کند.

ماده سی و ششم: دولت موظف است در حدود توان خود وسایل وقایه از امراض و علاج آن را به صورت متوازن برای همه افغانها تهیه کند هدف دولت در این ساحه رسیدن به مرحله ایست که در آن تسهیلات صحی مناسب برای تمام افراد افغانستان فراهم گردد.

ماده سی و هفتم: کار حق و فریضه هر افغان است که قدرت اجرای آن را داشته باشد. هدف عمده قوانینی که برای تنظیم کار وضع می‌گردد رسیدن به مرحله ایست که در آن حقوق و منافع اصناف کارگران حمایت شود، شرایط مساعد کار فراهم گردد. روابط بین کارگران و کارفرمایان به صورت عادلانه و مترقی تنظیم یابد.

اتباع افغانستان به اساس اهلیت و به موجب احکام قانون به خدمت دولت پذیرفته می‌شود و انتخاب شغل و حرفه در داخل شرایطی که قانون تعیین می‌نماید آزاد می‌باشد.

تحمیل کار اجباری اگر چه برای دولت باشد جواز ندارد.

تحریم کار اجباری مانع تطبیق قوانین نمی‌شود که به منظور تنظیم فعالیت دسته جمعی برای تأمین منافع عامه وضع می‌گردد.

ماده سی و هشتم: هر افغان مکلف است به دولت مالیه و محصول تادیه کند و هیچ نوع محصول و مالیه بدون حکم قانون وضع نمی‌شود. اندازه مالیه و طرز تادیه آن با رعایت عدالت اجتماعی توسط قانون تعیین می‌گردد. این حکم در مورد اشخاص خارجی نیز تطبیق می‌شود.

ماده سی و نهم: دفاع از وطن وظیفه مقدس تمام اتباع افغانستان است. کافه اتباع افغانستان به اجرای خدمت عسکری مطابق به احکام قانون مکلف می‌باشند.

ماده چهلم: پیروی از احکام قانون اساسی، وفا داری و احترام به امیرالمومنین، اطاعت به قوانین، رعایت نظم و امن عامه، صیانت منافع وطن و اشتراک در حیات ملی وظیفه تمام مردم افغانستان است.

فصل چهارم: شورا

این فصل نیز بیش از نود درصد در شرایط کنونی قابل تطبیق است بنابراین، تنها در هر حصه که اسم پادشاه است (به امیرالمومنین تعویض شده است)

ماده چهل و یکم: شورای افغانستان مظهر اراده مردم آن است و از قاطبه ملت نمایندگی می کند. مردم افغانستان توسط شورا در حیات سیاسی مملکت سهم می گیرند. هر عضو شورا در حالی که از يك حوزه معین انتخاب شده در موقع اظهار رأی مصالح عمومی افغانستان را مدار قضاوت خود قرار می دهد.

ماده چهل و دوم: شورا دارای دو مجلس می باشد: ولسی جرگه و مشرانو جرگه

ماده چهل و سوم: اعضای ولسی جرگه توسط انتخابات آزاد، عمومی، سری و مستقیم مطابق به احکام قانون از طرف مردم انتخاب می شود. افغانستان به این منظور به حوزه های انتخابی تقسیم میگردد، تعداد ساحه ها، حوزهها توسط قانون تعیین می شود، از هر حوزه يك نفر وکیل انتخاب می گردد

داوطلبی که در حوزه خود مطابق به احکام قانون رأی بیشتر از پنجاه فیصد آراء را حاصل می کند وکیل شناخته می شود .

ماده چهل و چهارم: اعضای ولسی جرگه برای مدت 4 سال که يك دوره تقنینیه است انتخاب می شوند، هر گاه شورا مطابق با دوره تقنینیه انتخاب می گردد ولی تاریخ ختم طوری تنظیم می شود که جرگه ما بعد به تاریخی که در ماده پنجاه و نهم تثبیت گردیده افتتاح شود

ماده چهل و پنجم: اعضای مشرانو جرگه به ترتیب ذیل انتخاب می شوند

يك ثلث اعضا از جمله افراد خیر و با تجربه برای مدت پنج سال از طرف امیرالمومنین تعیین می شوند -1

دو ثلث دیگر اعضا بر حسب آتی انتخاب می شوند -2

الف) هر جرگه ولایت يك نفر از جمله اعضای خود را برای مدت سه سال به عضویت مشرانو جرگه انتخاب می کنند)

ب) ساکنین هر ولایت يك نفر را از طریق انتخاب آزاد، عمومی، سری و مستقیم برای مدت چهار سال به عضویت (مشرانو جرگه انتخاب می کنند

ماده چهل و ششم: شرایط انتخاب کنندگان در قانون انتخابات تعیین می گردد. اشخاصی که به عضویت شورا تعیین یا انتخاب می شوند باید علاوه بر تکمیل شرایط انتخاب کنندگان واجد اوصاف ذیل باشند

1- اقل " ده سال قبل از تاریخ تعیین یا انتخاب تابعیت دولت افغانستان را کسب کرده باشند

2- بعد از نفاذ این قانون اساسی از طرف محکمه به حرمان از حقوق سیاسی محکوم نشده باشند

3- خواندن و نوشتن بدانند

4- اعضای ولسی جرگه باید سن بیست و پنج را در موقع انتخابات و اعضای مشرانو جرگه سن سی را در موقع تعیین

یا انتخاب تکمیل کرده باشند.

ماده چهل و هفتم: رئیس و اعضای حکومت، قضاوت، صاحب منصبان و افراد اردو، مأمورین و دیگر کارکنان اداری نمی‌توانند در هنگام تصدی وظیفه به عضویت شورا تعیین یا انتخاب شوند.

ماده چهل و هشتم: هیچ کس نمی‌تواند در يك وقت عضو هر دو جرگه باشد.

ماده چهل و نهم: با رعایت احکام این قانون اساسی انتخابات مطابق به احکام قانون صورت می‌پذیرد. پیشنهاد تعدیل قانون انتخابات در دو سال اخیر دوره تقنینیه ولسی جرگه در فهرست کار هیچ يك از جرگه داخل شده نمی‌تواند.

ماده پنجاهم: وثایق عضویت در هر جرگه توسط خود جرگه تدقیق می‌گردد.

طرز تدقیق وثایق در اصول و ظایف داخل هر جرگه تعیین می‌شود.

ماده پنجاه و یکم: هیچ عضو شورا به علت رأی یا نظریه‌ای که هنگام اجرای وظیفه در داخل شورا یا خارج از آن ابراز می‌دارد مورد تعقیب عدلی قرار نمی‌گیرد.

هر گاه يك عضو شورا به جرمی متهم شود مأمور مسؤول از موضوع به جرگه‌ای که متهم عضو آن است اطلاع می‌دهد و بعد از آنکه جرگه مذکور به اکثریت دو ثلث اعضا اجازه بدهد متهم تحت تعقیب عدلی قرار می‌گیرد. جرگه می‌تواند اجازه خود را به اکثریت دو ثلث اعضا مسترد نماید.

در مورد جرایم مشهود مأمور مسؤول می‌تواند متهم را بدون اجازه جرگه‌ای که او عضو آن می‌باشد تحت تعقیب عدلی قرار دهد و گرفتار نماید. هر گاه تعقیب عدلی قانوناً توقیف را ایجاب کند مأمور مسؤول مکلف است موضوع را بلا فاصله به اطلاع جرگه مربوط برساند و در صورتی که جرگه مذکور اجازه بدهد متهم توقیف شده می‌تواند. در صورتی که اتهام در هنگام تعطیل جرگه صورت بگیرد اجازه توقیف از هیأت اداری جرگه حاصل می‌گردد. فیصله هیأت به نخستین جلسه آینده جرگه جهت اخذ تصمیم ارائه می‌شود.

ماده پنجاه و دوم: اعضای شورا نمی‌توانند به شغل دیگری اشتغال ورزند. این حکم شامل زراعت و دیگر مشاغل آزاد. ماده پنجاه و سوم: برای اعضای شورا معاش مناسب مطابق به احکام قانون تعیین می‌گردد نمی‌باشد.

ماده پنجاه و چهارم: هر عضو شورا حق دارد در جرگه مربوط خود در موضوع مورد مباحثه نظریه خود را مطابق به اصول و ظایف داخلی اظهار کند.

ماده پنجاه و پنجم: هر دو جرگه در وقت واحد به صورت جداگانه اجلاس می‌کنند. مشرانو جرگه می‌تواند برای مطالعه طرح بودجه دولت در مدت تعطیل ولسی جرگه جلسه فوق العاده خود را دایر کند.

در مواقعی که دوره تقنینیه یا اجلاس سالانه از طرف امیرالمومنین افتتاح می‌گردد جلسه مشترك هر دو جرگه دایر می‌شود.

ماده پنجاه و ششم: حکومت می‌تواند در جلسات هر يك از دو جرگه اشتراك ورزد. هر جرگه می‌تواند حضور رئیس یا اعضای حکومت را در جلسه خود مطالبه کند.

ماده پنجاه و هفتم: مباحثه جلسات در هر دو جرگه علنی می‌باشد. مگر اینک رئیس حکومت، رئیس جرگه یا اقلان ده نفر از اعضا سری بودن آن را در خواست نمایند و جرگه این در خواست را بپذیرد. جرگه می‌تواند با اکثریت دو ثلث اعضا

مباحثه‌ای را که سرّی صورت گرفته دو باره علنی بسازد. جریان مباحثه هر دو جرگه ثبت می‌گردد.

هیچ کس نمی‌تواند عنفاً به مقرر شورا داخل شود، متخلفین مطابق به احکام قانون مجازات می‌شوند.

ماده پنجاه و هشتم: جز در موردی که حکم آن صریحاً در این قانون اساسی ذکر گردیده تصمیم هر جرگه با اکثریت اعضای حاضر اتخاذ می‌گردد.

ماده پنجاه و نهم: هر جرگه در هر سال یک اجلاس عادی دایر می‌کند که به تاریخ بیست و دوم میزان آغاز می‌گردد و تعداد اجلاس سالان توسط قانون تزیید شده می‌تواند. در این صورت تاریخ آغاز اجلاس و مدت آن توسط قانون تنظیم می‌گردد.

مدت کار هر جرگه در هر سال هفت ماه است در صورت ایجاب کار هر جرگه می‌تواند این مدت را تمدید نماید در هنگام تعطیل، به امر امیرالمومنین، در خواست حکومت یا رئیس یکی از دو جرگه یا یک‌خمس از اعضای آن اجلاس فوق العاده شورا دایر می‌شود.

جلسه فوق العاده توسط فرمان امیرالمومنین که بعد از مشوره با رؤسای دو جرگه صدور می‌یابد ختم می‌گردد.

ماده شصتم: رئیس مشرانو جرگه از بین اعضای این از طرف پادشاه تعیین می‌شود.

ولسی جرگه از بین اعضای خود یک نفر نایب اول رئیس، یک نفر نایب دوم رئیس، یک نفر منشی و یک نفر نایب منشی انتخاب می‌کند.

اشخاص فوق هیأت اداری جرگه را تشکیل می‌دهند.

هیأت اداری ولسی جرگه در آغاز دوره تقنینیه انتخاب می‌شود. نایبان رئیس، منشی و نایب منشی مشرانو جرگه در آغاز اجلاس سالانه برای مدت یک سال انتخاب می‌گردند.

رئیس هر جرگه مباحثه جرگه مذکور را اداره می‌نماید و برای برقراری نظم و امنیت در مقرر جرگه تدابیر لازم اتخاذ می‌کند، سایر وظایف رئیس در اصول و وظایف داخلی تعیین می‌گردد.

در غیاب رئیس نایب اول و در غیاب نایب اول نایب دوم وظیفه رئیس را اجرا می‌کند.

منشی هر جرگه مباحثات آن را ثبت می‌کند و از امور دارالانشای جرگه سرپرستی می‌نماید. در غیاب منشی نایب منشی وظیفه او را اجرا می‌کند.

ماده شصت و یکم: هر جرگه برای مطالعه دقیق و مفصل موضوعات مورد بحث بر طبق احکام اصول و وظایف داخلی، انجمنهای تعیین می‌نماید.

ماده شصت و دوم: هر جرگه اصول و وظایف داخلی خود را وضع می‌نماید.

ماده شصت و سوم: شورا می‌تواند به امر امیرالمومنین منحل شود. انحلال شورا در حالت مندرج ماده یکصد و بیست یکم حتمی است. انحلال شورا شامل اعضای غیر انتخابی مشرانو جرگه نیز می‌باشد.

ماده شصت و چهارم: شورا برای تنظیم امور حیاتی افغانستان مطابق به احکام این قانون اساسی، قوانین وضع می‌کند. هیچ قانون نمی‌تواند مناقض اساسات دین مقدس اسلام و دیگر ارزشهای مندرج این قانون اساسی باشد.

تصدیق معاهدات بین الدول، فرستادن قطعات اردوی افغانستان به خارج، اعطای امتیازات دارای اهمیت در اقتصاد ملی به شمول انحصار اجازه نشر پول و اخذ قرضه از صلاحیت شورا می‌باشند

امتیازاتی که اعطای آن از صلاحیت شورا می‌باشد توسط قانون تعیین می‌گردد

ماده شصت و پنجم: حکومت نزد ولسی جرگه مسؤول می‌باشد

ماده شصت و ششم: اعضای ولسی جرگه می‌توانند از حکومت استیضاح نمایند مباحثه در مورد توضیحی که از طرف حکومت داده می‌شود به تصمیم جرگه منوط می‌باشد

ماده شصت و هفتم: اعضای شورا می‌توانند از صدر اعظم یا وزرا در موضوعات معین سؤال بنمایند اشخاصی که از آنها سؤال به عمل آمده مکلفند جواب شفوی یا تحریری بدهند. این جواب مورد مباحثه قرار نمی‌گیرد

ماده شصت و هشتم: ولسی جرگه صلاحیت دارد به پیشنهاد يك ثلث از اعضای خود جهت تحقیق و مطالعه اعمال حکومت و اجرا آت اداره، انجمن تعیین نماید

ترکیب و طرز العمل انجمن در اصول ووظایف داخلی تثبیت می‌گردد

ماده شصت و نهم: به استثنای حالاتی که برای آن طرز العمل خاصی در این قانون اساسی تصریح گردیده قانون عبارت است از مصوبه موافق هر دو جرگه که به توشیح امیرالمومنین رسیده باشد در ساحه های که چنین مصوبه موجود نباشد قانون عبارت است از احکم فقه حنفی شریعت اسلام

ماده هفتادم: پیشنهاد وضع قانون از طرف حکومت یا اعضای شورا و در ساحه تنظیم امور قضایی از طرف ستره محکمه صورت گرفته می‌تواند

ماده هفتاد و یکم: پیشنهاد وضع قانون از طرف حکومت یا ستره محکمه به هر يك از دو جرگه تقدیم شده می‌تواند. پیشنهاد وضع قانون در مورد بودجه امور مالی تنها از طرف حکومت صورت می‌گیرد

ماده هفتاد و دوم: هر گاه پیشنهاد وضع قانون از طرف اعضای یکی از دو جرگه صورت بگیرد بعد از تأیید ده نفر از اعضای جرگه‌ای که پیشنهاد به آن ارائه شده در فهرست کار داخل می‌گردد

هر گاه پیشنهاد وضع قانون حاوی تکلیف جدید یا تنقیض در عایدات دولت باشد به شرطی در فهرست کار داخل می‌شود که در متن پیشنهاد مدرک جبران پیش بینی شده باشد این حکم به پیشنهاد وضع قانون از طرف ستره محکمه تطبیق نمی‌شود

ماده هفتاد و سوم: وقتی پیشنهاد وضع قانون در فهرست کار یکی از دو جرگه داخل گردید، نخست به انجمن مربوط محول می‌گردد و بعد از آنکه انجمن نظر خود را در باره آن ابراز کرد طرح قانون با نظریه انجمن در جرگه قرائت می‌شود، بحث روی آن صورت می‌گیرد، بعداً "صرف در مورد هر ماده بی رأی گرفته می‌شود که توسط پیشنهاد تحریری حد اقل سه وکیل رای گیری را مطالبه کنند. سپس طرح بار دوم قرائت شده در باره رد یا تصویب آن به صورت يك کل رأی گرفته می‌شود

ماده هفتاد و چهارم: هر گاه تصویب يك جرگه از طرف جرگه دیگر رد شود برای حل اختلاف هیأت مختلط به تعداد مساوی از اعضای هر دو جرگه مطابق به احکام قانون دایر می‌گردد. فیصله هیأت بعد از توشیح پادشاه نافذ شمرده می‌شود. در صورتی که هیأت مختلط نتواند اختلاف نظر را رفع کند تصویب رد شده به حساب می‌رود. هر گاه تصویب از طرف ولسی جرگه به عمل آمده باشد دوره تقنینیه جدید ولسی جرگه می‌توانند آن را به اکثریت آرای اعضا تصویب

کند. این تصویب بدون ارائه به مشرانو جرگه بعد از توشیح امیرالمومنین نافذ شمرده می شود.

هرگاه اختلاف دو جرگه در مورد طرح قوانین مالی باشد در صورتی که هیأت مختلط به حلّ این موفق نشود، ولسی جرگه می تواند در اجلاس ما عبد طرح مذکور را با اکثریت آرای اعضا تصویب نماید، طرح بدون ارائه به مشرانو جرگه بعد از توشیح امیرالمومنین قانونی شمرده می شود.

ماده هفتاد و پنجم: بودجه دولت از طریق مشرانو جرگه و توأم با نظریه مشورتی آن به ولسی جرگه تقدیم می شود. رئیس ولسی جرگه بودجه و نظریات مشرانو جرگه را به انجمن مربوط تفویض می کند بعد بودجه با نظریات انجمن مربوط در ولسی جرگه مطالعه می شود و در باره آن تصمیم اتخاذ می گردد، این تصمیم بدون ارائه به مشرانو جرگه بعد از توشیح امیرالمومنین نافذ شمرده می شود. این حکم در مورد مذکرات ولسی جرگه راجع به پلان انکشافی حکومت نیز تطبیق می گردد هرگاه نظر به علی تصویب بودجه قبل از آغاز سال مالی صورت نگیرد تا تصویب بودجه سال جدید بودجه سال گذشته تطبیق می شود. حکومت مکلف است اقلاً "یک ماه قبل از تقدیم طرح بودجه حساب قطعی بودجه یک سال قبل را به ولسی جرگه تقدیم کند.

ماده هفتاد و ششم: هرگاه مشرانو جرگه فیصله خود را در مورد مصوبه ولسی جرگه در خلال مدت شش ماه از تاریخ وصول آن صادر نکند مصوبه مذکور قبول شده به شمار می رود. در سنجش این مدت دوره تعطیل به حساب گرفته می شود.

ماده هفتاد و هفتم: در هنگام تعطیل یا انحلال شورا حکومت می تواند در ساحه مذکور فقره اول ماده شصت و چهارم برای تنظیم امور عاجل فرامین تقنینی ترتیب کند. این فرامین بعد از توشیح امیرالمومنین حکم قانون را جایز می شود. فرامین تقنینی باید در خلال مدت سی روز از تاریخ انعقاد نخستین جلسه به شورا تقدیم گردد و در صورتی که از طرف شورا رد شود از اعتبار ساقط می گردد.

هرگاه در خلال مدت سی روز از تاریخ انعقاد نخستین جلسه ولسی جرگه، فرمان تقنینی به شورا تقدیم نگردد، ولسی جرگه موضوع را جهت اخذ تصمیم به شورای نگهبان قانون اساسی میفرستد.

فصل پنجم: لوی جرگه

ماده هفتاد و هشتم: لوی جرگه مرکب است از اعضای شورای ملی، قاضی القضاة و اعضای ستره محکمه، رییس و اعضای شورای نگهبان قانون اساسی و رؤسای جرگه های ولایات.

در حالت انحلال شورا اعضای آن حیثیت خود را به صفت اعضای لویه جرگه تا دایر شدن شورای جدید حفظ می کنند.

ماده هفتاد و نهم: با رعایت احکام مواد نوزدهم، بیست و یکم و بیست و دوم لوی جرگه توسط فرمان امیرالمومنین دایر می شود.

ماده هشتاد: در هنگام دایر بودن لوی جرگه حکم ماده پنجاه و یکم در مورد اعضای آن تطبیق می گردد.

ماده هشتاد و یکم: مباحثه لوی جرگه علنی می باشد مگر اینکه حکومت یا بیست نفر از اعضا، سری بودن آن را درخواست نمایند و لوی جرگه این درخواست بپذیرد.

ماده هشتاد و دوم: در اولین جلسه لویه جرگه مسن ترین عضو لویه جرگه الی انتخاب رییس، جلسه لویه جرگه را ریاست میکند

جوان ترین عضو لویه جرگه وظایف منشی جرگه را الی انتخاب منشی به پیش میبرد

رییس و منشی جرگه با رای علی انتخاب میشوند

رئیس لوی جرگه و درغیاب او رئیس مشرانو جرگه از جلسات لوی جرگه ریاست می کنند

ماده هشتاد و سوم: جز در موردی که حکم آن صریحا در این قانون اساسی ذکر گردیده تصمیم لوی جرگه با اکثریت آرای اعضای حاضر اتخاذ می گردد

با رعایت احکام این قانون اساسی طرز العمل لوی جرگه قبل از تدویر لویه جرگه توسط قانون تنظیم می شود

در صورتیکه لویه جرگه بصورت اضطراری دایر شود و طرز العمل لوی جرگه قبل از تدویر لویه جرگه توسط قانون تنظیم نشده باشد، بعد از انتخاب رییس و منشی، اولین کار لویه جرگه عبارتست از تصویب طرز العمل لویه جرگه که مسوده آن بصورت قبلی توسط حکومت تهیه میگردد

ماده هشتاد و چهارم: لوی جرگه علاوه بر صلاحیت های عنعنوی، دارای صلاحیتهایی می باشد که در این قانون اساسی تعیین گردید اند

فصل ششم

حکومت

ماده هشتاد و پنجم- حکومت افغانستان متشکل است از رئیس الوزرا و وزراء. رئیس الوزرا رییس و وزراء اعضای حکومت میباشند. تعدا وزراء و وظائف شان توسط قانون تنظیم میگردد

ماده هشتاد و ششم- هر شخصیکه بر طبق احکام این قانون اساسی اهلیت انتخاب شدن را به عضویت اولسی جرگه دارا باشد میتواند به حیث رئیس یا عضو حکومت تعیین شود

رئیس حکومت باید افغان تولد شده باشد. رئیس و اعضای حکومت میتوانند از اعضای شوری یا خارج از آن تعیین شوند

هر عضو شوری که بحیث رئیس یا عضو حکومت تعیین شود عضویت خود را در شوری از دست میدهد

ماده هشتاد و هفتم- رئیس الوزرا و وزراء نمیتوانند در مدت تصدی وظیفه به مشاغل دیگر اشتغال ورزند

ماده هشتاد و هشتم- برای رئیس و اعضای حکومت معاش مناسب توسط قانون تعیین میگردد

ماده هشتاد و نهم- حکومت توسط شخصیکه از طرف امیرالمومنین به حیث رئیس الوزرا موظف شده تشکیل میگردد

اعضا و خط مشی حکومت توسط رئیس الوزرا به ولسی جرگه معرفی میشود و جرگه پس از مباحثه راجع به اعتماد برحکومت تصمیم میگیرد. در صورت صدور رأی اعتماد فرمان امیرالمومنین راجع به تعیین رئیس و اعضای حکومت

صادر می‌گردد. سپس رئیس الوزرا خط مشی حکومت را به مشرانو جرگه معرفی مینماید.

ماده نودم- هرگاه حکومت به علت فوت یا استعفای رئیس الوزرا یا در هنگام انحلال شوری از بین برود حکومت جدید بفرمان امیرالمومنین تعیین میشود. در آغاز دوره تقنینیه جدید رئیس الوزرا اعضای حکومت و خط مشی انرا به ولسی جرگه معرفی و رأی اعتماد مطالبه میکند

ماده نود و یکم- حکومت در احوال آتی از بین می‌رود

۱. در حالت استعفاء یا فوت رئیس الوزرا

۲. در حالت سلب اعتماد ولسی جرگه از حکومت

۳. در حالت اتهام رئیس یا تمام اعضای حکومت بجرم خیانت ملی مطابق به حکم ماده نود و سوم قانون اساسی

۴. در حالت انحلال شوری

۵. در حالت ختم دوره تقنینیه

. در دو حالت اخیر حکومت توأم با اولین جلسه لوی جرگه از بین می‌رود

در حالت استعفای رئیس الوزرا پس از منظوری استعفاء از طرف امیرالمومنین حکومت از بین می‌رود

در صورت فوت رئیس الوزرا یک نفر از وزراء بامرامومنین وظائف رئیس الوزرا را تا تشکیل حکومت جدید اجراء میکنند

در صورت که حکومت به علت اتهام بجرم خیانت ملی مطابق بحکم ماده نود و سوم از بین برود شخصیکه از طرف امیرالمومنین بحیث رئیس الوزرا تعیین میشود میتواند تا اولین جلسه ولسی جرگه به تعقیب تصمیم لویه جرگه در مورد اتهام مذکور قبل از حصول رأی اعتماد وظائف رئیس الوزرا را اجراء نماید

در سائر احوال حکومتیکه از بین رفته تا تشکیل حکومت جدید بوظیفه خود دوام میدهد

ماده نود و دوم- رأی سلب اعتماد از حکومت باید صریح و مستقیم باشد این رای در مورد حکومتیکه در خلال دو دوره تقنینی اول به تعقیب نفاذ این قانون اساسی بوجود می‌آیند به اکثریت دو ثلث آراء و در مورد حکومت های ما بعد به اکثریت آرای اعضای ولسی جرگه صادر می‌گردد

ماده نود و سوم- هرگاه بیش از یک ثلث اعضای ولسی جرگه محاکمه رئیس الوزرا یا تمام یا اکثر اعضای حکومت را براساس اتهام بجرم خیانت ملی تقاضا نماید و ولسی جرگه این تقاضا را با اکثریت دو ثلث اعضا تصویب کند حکومت سقوط مینماید و لویه جرگه برای تعیین هیئت تحقیق دایر میگردد. اگر بعد از مطالعه راپور هیئت لویه جرگه با اکثریت دو ثلث اعضا اجرای محاکمه را لازم بداند یک نفر از اعضای ولسی جرگه را موظف مینماید تا علیه متهم در ستره محکمه

دعوی اقامه کند

حکم فقره فوق در حالتی نیز تطبیق میشود که اتهام خیانت ملی به یک یا چند نفر وزیر که تعداد شان از نصف اعضای حکومت بیشتر نباشد متوجه گردد. در نتیجه این اتهام متهم از وظیفه سبکدوش میشود ولی حکومت سقوط نمی

کند.

ماده نود و چارم- حکومت دارای وظایف ذیل میباشد

یک - تعمیم احکام این قانون اساسی و تمام قوانین

دو - تعمیم فیصله های قطعی محاکم

سه - اتخاذ تدابیر لازم جهت برقراری نظم و امن عامه

چهار - تنظیم وضع مالی دولت و حفاظت دارائی عامه

پنج - انکشاف وضع اجتماعی - فرهنگی و اقتصادی مردم

شش - حفظ استقلال ، دفاع از تمامیت ارضی ، صیانت منافع و حیثیت افغانستان در جامعه بین المللی

حکومت برای تنظیم وظائف خود بر اساس قوانین مقررات وضع میکند. این مقررات باید مناقص نص یا روح هیچ قانون نباشد

ماده نود و پنجم- مجلس وزراء خطوط اساسی سیاست حکومت را تعیین میکند و مقرراتی را که وضع آن از صلاحیت حکومت میباشد تصویب مینماید

رئیس الوزرا از مجلس وزراء ریاست می نماید، فعالیت حکومت را اداره و رهنمونی میکند و در اجراءات آن هم آهنگی را تأمین مینماید

حفظ رابطه حکومت با امرالمومنین و شوری نیز وظیفه رئیس الوزرا میباشد

وزراء وظایف خود را بحیث امرین واحد های اداری و بحیث اعضای حکومت تحت امر و رهنمائی رئیس الوزرا در داخل حدودیکه این قانون اساسی و قوانین تعیین میکند اجرا مینماید

ماده نود و ششم- رئیس الوزرا و وزرا از سیاست عمومی حکومت مشترکا و از وظائف مشخصه خود منفردا نزد اولسی جرگه مسئولیت دارند

رئیس الوزرا و وزرا از آن اعمال حکومت که در باره آن بر طبق احکام این قانون اساسی فرمان امیرالمومنین را حاصل میکنند. نیز مسئول میباشد

فصل هفتم قضاء

ماده نود و هفتم- قوه قضائیه یک رکن مستقل دولت است و وظایف خود را در ردیف قوه مقننه و قوه اجرائیه انجام میدهد

ماده نود و هشتم- قوه قضائیه مرکب است از یک ستره محکمه و محاکم دیگری که تعداد آن توسط قانون تعیین میگردد

صلاحیت قوه قضائیه شامل رسیدگی به تمام دعاوی ایست که در آن اشخاص حقیقی یا حکمی بشمول دولت به صفت مدعی یا مدعی علیه قرار گرفته و در پیشگاه آن مطابق به احکام قانون اقامه شود.

هیچ قانون نمیتواند در هیچ حالت قضیه یا ساحه ایرا از دائره صلاحیت قوه قضائیه دولت به نحویکه درین فصل تحدید شده خارج بسازد و بمقام دیگری تفویض کند این حکم مانع تشکیل محاکم عسکری نمیگردد ولی ساحه این نوع محاکم بجرایم مربوط به اردوی افغانستان منحصر میباشد. تشکیل و صلاحیت محاکم عسکری توسط قانون تنظیم میشود.

ماده نود و نهم- قضات به پیشنهاد قاضی القضاة از طرف امیرالمومنین تعیین میگردند. هرگاه یکنفر قاضی مرتکب جرمی شود، ستره محکمه به حالت قاضی رسیدگی کرده بعد از استماع دفاع او پیشنهاد عزلش را به امیرالمومنین تقدیم کرده میتواند در صورتیکه پیشنهاد مذکور از طرف امیرالمومنین تائید گردد قاضی از وظیفه عزل میشود. تبدیل - ترفیع - مواخذه و پیشنهاد تقاعد قضات مطابق به احکام قانون از صلاحیت ستره محکمه میباشد.

برای قضات معاش مناسب توسط قانون تعیین میگردد. قضات نمی توانند در مدت تصدی وظیفه به مشاغل دیگری اشتغال ورزند.

ماده صد- در محاکم افغانستان محاکمه بصورت علنی اجراء میشود و هر کس حق حضور را در آن مطابق به احکام قانون دارد. محکمه میتواند در حالت استثنائی که در قانون تصریح گردیده باشد جلسات سری دائر کنند. ولی اعلام حکم باید بهرحال علناً صورت بگیرد.

محاکم مکلف اند اسباب حکمی را که صادر میکنند در فیصله خود ذکر نمایند.

ماده یکصد و یکم- تمام فیصله های قطعی محاکم واجب التعمیل است مگر در حالت حکم بمرگ شخص که تعمیم حکم محکمه مشروط به توشیح امیرالمومنین میباشد.

ماده یکصد و دوم- محاکم در قضایای مورد رسیدگی خود احکام این قانون اساسی و قوانین دولت را تطبیق میکنند. هرگاه برای قضیه ای از قضایای مورد رسیدگی در قانون اساسی و قوانین دولت حکمی موجود نباشد محاکم به پیروی از اساسات کلی فقه حنفی شریعت اسلام در داخل حدودیکه این قانون اساسی وضع نموده در چنین احوال حکمی صادر میکنند که در نظرشان عدالت را به بهترین صورت ممکن تأمین نماید.

ماده یکصد و سوم- تحقیق جرایم از طرف مدعی العموم که جزء قوه اجرائیه دولت است مطابق به احکام قانون صورت میگیرد.

ماده یکصد و چهارم- با رعایت احکام این قانون اساسی قواعد مربوط به تشکیلات، و اجراءات محاکم و امور مربوط به قضات توسط قانون تنظیم میگردد. هدف عمده این قوانین توحید مرافق قضائی و توحید تشکیلات، صلاحیت و طرزالعمل محاکمه میباشد.

ماده یکصد و پنجم- ستره محکمه مرکب است از نه عضو که از طرف امیرالمومنین تعیین میشوند.

پادشاه اعضای ستره محکمه را از بین اشخاص تعیین میکند که دارای اوصاف ذیل باشند:

۱. سی و پنج سالگی را تکمیل کرده باشد.

۲. اهلیت انتخاب شدن بعضویت شوری را مطابق به حکم ماده چهل و ششم داشته باشد.

۳. از علم حقوق - اهداف ملی - حقوق و نظام حقوقی افغانستان آگاهی کافی داشته باشد

امیرالمومنین یکنفر از جمله اعضای ستره محکمه را که سن آن از چهل کمتر و از شصت زیادتر نباشد به حیث قاضی القضاة تعیین می نماید

امیرالمومنین میتواند بر تعیین قاضی القضاة و اعضای ستره محکمه بعد از مرور هر ده سال از تاریخ تعیین شان بوظایف مذکور تجدید بنماید. با رعایت این حکم و حکم ماده یکصد و ششم قاضی القضاة و اعضای ستره محکمه به هیچ وسیله دیگر از وظیفه شان برطرف نمیشوند

باستثنای حالت مندرج ماده یکصد و ششم قاضی القضاة و اعضای ستره محکمه بعد از ختم دوره خدمت برای بقیه مدت حیات از تمام امتیازات مالی دوره خدمت شان مستفید میشوند

قاضی القضاة و اعضای ستره محکمه نمیتوانند بعد از ختم دوره خدمت شان رئیس یا اعضای حکومت، عضو شوری یا مامور دولت باشند

قاضی القضاة و اعضای ستره محکمه نمیتوانند در مدت تصدی وظیفه و بعد از آن در احزاب سیاسی شمولیت ورزند

ماده یکصد و ششم- هرگاه بیش از یک ثلث اعضای اولی جرگه محاکمه قاضی القضاة یا یک یا چند عضو ستره محکمه را بر اساس اتهام بجرم ناشی از اجرای وظیفه تقاضا نماید و جرگه مذکور این تقاضا را باکثرت دو ثلث اعضاء تصویب کند متهم از وظیفه سبکدوش میشود و لویه جرگه برای تعیین هیئت تحقیق دایر میگردد. هرگاه لویه جرگه بعد از مطالعه راپور هیئت باکثرت دو ثلث اعضاء محاکمه متهم را لازم بداند از بین اعضا یکنفر را جهت اقامه دعوی و هیئتی را مرکب از هشت نفر برای اجرای محاکمه تعیین میکند

این هیئت تحت ریاست رئیس مشرانو جرگه متهم را مطابق به طرز العمل محاکمه جزائی که در ستره محکمه تطبیق میگردد محاکمه می نماید و در صورتیکه جرم متهم ثابت شود او را از وظیفه عزل کرده به جزاء محکوم میسازد

ماده یکصد و هفتم- ستره محکمه مرجع نهایی قضائی افغانستان است

ستره محکمه تشکیلات و اجراءات محاکم و امور قضائی دولت را مطابق به احکام این قانون اساسی و قوانین تنظیم مینماید

ستره محکمه تدابیر لازم را جهت تنظیم امور اداری محاکم اتخاذ میکند

بودجه قوه قضائیه از طرف قاضی القضاة بمشوره حکومت ترتیب گردیده بعد از موافقه ستره محکمه بحیث یک جزء بودجه دولت توسط حکومت به شوری تقدیم میشود

تطبیق بودجه قوه قضائیه از صلاحیت ستره محکمه میباشد در مورد مامورین و سائر کارکنان اداری قوه قضائیه احکام قوانین مربوط به مامورین و سائر کارکنان اداری دولت نافذ میباشد. ولی تعیین - ترفیع - عزل - مواخذه و تقاعد شان توسط ستره محکمه بر وفق قانون صورت میگردد

فصل هشتم

اداره

ماده یکصد و هشتم- اداره افغانستان بر اصل مرکزیت مطابق به احکام این فصل استوار است

اداره مرکزی بموجب قانون بیک عده واحد های اداری منقسم میگردد که در راس هر کدام آن یک نفر وزیر قرار دارد

واحد اداره محلی ولایت است. تعداد، ساحه اجزا و تشکیالات ولایت توسط قانون تنظیم میگردد

ماده یکصد و نهم- در هر ولایت یک ولایت جرگه تشکیل میشود. اعضای ولایت جرگه توسط انتخابات آزاد - عمومی - مستقیم و سری از طرف ساکنین ولایت انتخاب میگردد

ولایت جرگه یکنفر از اعضای خود را با رای سری بحیث والی انتخاب می نماید

ولایت جرگه در تأمین اهداف انکشافی دولت بنحویکه در قوانین تصریح میگردد سهم میگیرد. همچنین این جرگه برای بهبود امور انکشاف اوضاع عمومی ولایت به حکومت و ولایت مشوره میدهد

ولایت جرگه وظائف خود را به همکاری حکومت و ولایت اجرا مینماید

برای اعضای ولایت جرگه معاش مناسب توسط قانون تعیین میگردد

ماده یکصد و دهم- برای تنظیم امور مربوط به اداره محلی قوانین وضع میگردد که در آن اصول مندرج این فصل رعایت میشود

از جمله اهداف این قوانین تعمیم جرگه ها تا درجه قری و تأمین اشتراک روز افزون آن در اداره محلی میباشد

ماده یکصد و یازدهم- برای اداره امور شهری شاروالی ها تشکیل میشود. مجالس شاروالی از طریق انتخابات آزاد عمومی مستقیم و سری تاسیس میگردد

مجلس شاروالی یکنفر از اعضای خود را با رای سری بحیث شاروال انتخاب می نماید

با رعایت احکام این فصل امور مربوط به شاروالی ها توسط قانون تنظیم میگردد

ماده یکصد و دوازدهم- وظائف اداره توسط مامورین و سایر کارکنان اداری اجرا میشود

برای مامورین و سائر کارکنان اداری معاش مناسب توسط قانون تعیین میگردد

حقوق و وظائف مامورین و سائر کارکنان اداری توسط قانون تنظیم میشود

فصل نهم

حالت اضطرار

ماده یکصد و سیزدهم- هرگاه به علت حرب، خطر حرب، اغتشاش وخیم یا حالت مماثلی که مملکت را با خطر مواجه سازد حفظ استقلال و حیات ملی از مجری ایکه در قانون اساسی تعیین شده ناممکن گردد حالت اضطرار از طرف

امیرالمومنین اعلان میشود

هرگاه حالت اضطرار بیش از سه ماه دوام نماید برای تمدید آن موافقت لویه جرگه شرط است

ماده یکصد و چهاردهم- در حالت اضطرار امیرالمومنین میتواند تمام یا بعضی صالحیت های شوری را بحکومت انتقال دهد

ماده یکصد و پانزدهم- در حالت اضطرار حکومت میتواند بعد از موافقه ستره محکمه تنفیذ احکام ذیل این قانون اساسی را توسط فرامین تقنینی معطل سازد یا بران قیودی وضع نماید

۱. حکم فقره اول ماده بیست و هشتم

۲. حکم فقره سوم ماده بیست و نهم

۳. حکم فقره دوم ماده سیم

۴. حکم فقره اول ماده سی و دوم

۵. حکم فقره اول ماده سی و سوم

ماده یکصد و شانزدهم- در حالت اضطرار امیرالمومنین میتواند پایتخت را به محل دیگری غیر از شهر کابل موقتاً انتقال دهد

ماده یکصد و هفدهم- هرگاه دوره تقنینیه اولسی جرگه یا دوره خدمت یک قسمت از اعضای مشرانو جرگه در اثنای حالت اضطرار ختم شود امیرالمومنین میتواند اجرای انتخابات جدید را ملتوی بگذارد و دوره تقنینیه اولسی جرگه یا دوره خدمت اعضای مذکور مشرانو جرگه را تا ختم اضطرار تمدید دهد. بعد از ختم حالت اضطرار بالفاصله انتخابات اجرا میگردد

ماده یکصد و هژدهم- در حالت اضطرار قانون اساسی تعدیل نمیشود

ماده یکصد و نوزدهم- در ختم حالت اضطرار اقداماتیکه بر اساس ماده یکصد و پانزدهم بعمل آمده بالفاصله از اعتبارساقط میشود

اقداماتیکه بر اساس حکم ماده یکصد و چاردهم از طرف حکومت بعمل آمده در مدت یک ماه از تاریخ دائر شدن نخستین جلسه شوری بعد از ختم حالت اضطرار به شوری ارائه میشود و در صورتیکه شوری آنرا رد کند از اعتبار ساقط میگردد

هرگاه در حالت اضطرار حکومتی تشکیل شده باشد که در اثر تطبیق ماده یکصد و چاردهم رای اعتماد اولسی جرگه را حاصل نکرده باشد موضوع رای اعتماد بر حکومت بلافاصله بعد از ختم حالت اضطرار در اولسی جرگه مورد مباحثه قرار گرفته راجع به آن تصمیم اتخاذ میشود

فصل دهم

تعدیل

ماده یکصد و بیستم- اصل پیروی از اساسات اسلام ، اساس امارت اسلامی مطابق به احکام این قانون اساسی وارزش

های مندرج ماده هشتم تعدیل نمیشود

تعدیل دیگر محتویات قانون اساسی به پیشنهاد مجلس وزراء یا یک ثلث از اعضای اولسی جرگه یا مشرانو جرگه مطابق به احکام این فصل صورت میگیرد

ماده یکصد و بیست و یکم- امیر المومنین لویه جرگه را به این منظور دایر می کند

پیشنهاد تعدیل را لویه جرگه مطالعه میکند و در صورتیکه اکثریت اعضای آن ضرورت تعدیل را تصویب کند هیئتی از بین اعضاء جهت تهیه طرح تعدیل تعیین مینماید این هیئت طرح تعدیل را به مشوره مجلس وزراء و ستره محکمه تهیه نموده به لویه جرگه تقدیم میکند

هرگاه لویه جرگه با اکثریت اعضاء طرح تعدیل را تصویب کند طرح به امیرالمومنین تقدیم میشود

ماده یکصد و بیست و دوم- تعدیل بعد از توشیح رییس جمهور در جریده رسمی به نشر میرسد

فصل یازدهم

احکام انتقالی

ماده یکصد و بیست و سوم- با رعایت محتویات این فصل، احکام این قانون اساسی از تاریخ توشیح و اعلام از طرف امیرالمومنین نافذ میگردد

ماده یکصد و بیست و چهارم

اول - شورای عالی فقها بروز (بصورت دقیق سه ماه بعد از تصویب این قانون اساسی) هجری شمسی افتتاح میگردد

دوم - شورای نگهبان قانون اساسی بروز (بصورت دقیق یکماه بعد از تصویب این قانون اساسی) هجری شمسی افتتاح میگردد

ماده یکصد و بیست و پنجم- شورای ملی بروز (بصورت دقیق یکسال بعد از تصویب این قانون اساسی) هجری شمسی افتتاح میگردد

مدت بین تاریخ اعلام این قانون اساسی و افتتاح شوری جدید دوره انتقال شمرده میشود

ماده یکصد و بیست و ششم- در دوره انتقال از جمله وظائف حکومت است که

۱. فرامین تقنینی مربوط به انتخابات تشکیلات، اساسی، مطبوعات و تشکیلات و صلاحیت قضائی را ترتیب نموده به امیرالمومنین جهت توشیح تقدیم میکند

۲. مسوده قوانین مربوط به احزاب سیاسی و جرگه های ولایات را تهیه نموده به شوری ایکه بعد از ختم دوره انتقال دائر میگردد، تقدیم کند

۳. تدابیر لازم را جهت آماده ساختن زمینه برای تطبیق احکام این قانون اساسی اتخاذ نماید

ماده یکصد و بیست و هفتم- ستره محکمه بروز (بصورت دقیق سه ماه بعد از تصویب این قانون اساسی) هجری

.شمسی تشکیل میگردد

هرگاه در اثنای سه ماه اول دوره انتقالی به تطبیق مواد پانزدهم - هفدهم - نوزدهم - بیست و یکم - بیست و دوم و یکصد و پانزدهم این قانون اساسی ضرورت بیفتد - احکام مواد مذکور بدون شمول ستره محکمه یا قاضی القضاة تطبیق میگردد

در مدت بین تاریخ نفاذ این قانون اساسی و تشکیل ستره محکمه امیرالمومنین صلاحیت دارد بمنظور تأمین اجرای وظائف ستره محکمه تدابیر لازم اتخاذ نماید

ماده یکصد و بیست و هشتم: تمام قوانینیکه قبل از تاریخ انفاذ این قانون اساسی صادرگردیده به شرطی نافذ شمرده میشوند که متناقض با احکام این قانون اساسی نبوده و قوانین جدید آنرا الغا نکرده باشند